

Posljednji rad iz tematskog poglavlja *Članci* jest onaj Ante Batovića naslovljen *Od ekonomske reforme do Brijunskog plenuma – Američki i britanski izvještaji o Hrvatskoj (1946.-1966.)* (539-558). Rad istražuje britanske i američke diplomatske izvještaje kao i izvještaje CIA-e vezane uz ekonomsku reformu koja se provodila u Jugoslaviji te njezinim političkim posljedicama. Autor donosi podatke iz dokumenata koji se nalaze u državnim arhivima Velike Britanije i Sjedinjenih Američkih Država, a koji su od važnosti jer predstavljaju poglede diplomata na svakodnevni život u poslijeratnoj Jugoslaviji te pokazuju kako su političke odluke utjecale na hrvatsku svakodnevicu.

Tematski dio *Historiografija* predstavlja članak naslovljen *Vrjednovanje internet stranica povijesne tematike* (561-569). Autor Miljenko Hajdarović usmjerava pažnju na sve češću praksu korištenja internetskih podataka prilikom istraživanja povijesti te predlaže metodologiju koja će pomoći pri vrednovanju pojedinih stranica povijesne tematike. Prilikom vrednovanja autor navodi da treba usvojiti određene kriterije kao što su vjerodostojnost, točnost, objektivnost, sadržajnost, funkcionalnost i primjerenost za nastavu. Kao prilog radu predstavljaju se tri internetske stranice koje obrađuju povijesnu tematiku.

Tematsko poglavlje *Diskusija* donosi rad Branimira Jankovića *Kakva sve historija može biti? Uz Hameršakovo čitanje Jenkinsove knjige Promišljanje historije*, Zagreb, 2008, 107 str. (573-590), gdje se navode sve prednosti knjige *Promišljanje historije* koje po autoru mogu utjecati na poboljšanje slike hrvatske historiografije u cijelosti.

Drugi broj godišnjaka donosi ocjene i prikaze (593-663) te izvještaje s domaćih i inozemnih znanstvenih i stručnih skupova (667-714).

Kosana Jovanović

***Croatica christiana periodica. Časopis Instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu***, god. 34, br. 65 (236 str.) – 66 (220 str.), Zagreb 2010.

Tijekom 2010. godine iz tiska su izašla dva nova broja časopisa Instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu *Croatica Christiana periodica*. Ukupno sadrže 19 znanstvenih radova povijesne tematike s naglaskom na crkvenu povijest Hrvata te veći broj prikaza.

Irena Benyovsky Latin otvara 65. broj radom *Razvoj srednjovjekovne Operarije – institucije za izgradnju katedrale u Trogiru* (1-18). Koristeći neistražen spis *Operaria* Pavla Andreisa autorica analizira proces izgradnje katedrale sv. Lovre u Trogiru od sakupljanja sredstava do angažiranja majstora ukazujući pritom na kompleksan odnos crkvenih i svjetovnih vlasti u gradu.

*Juraj Slovinac – teolog i profesor pariške Sorbone* (19-28) tema je koju obrađuje Zrinka Novak, osim biografskih podataka koji obuhvaćaju život Jurja Slovinca, školovanje i djelovanje u Parizu i Toursu, također istražuje njegovo utjecaj na stvaranje hrvatsko-francuskih srednjovjekovnih kulturnih veza promicanjem hrvatske glagoljaške baštine u Francuskoj.

Zvezdan Strika u prilogu *Pokušaj suzbijanja glagoljice na Zadarskoj sinodi 1460. godine* (29-38) prikazuje odluku Zadarske sinode o suzbijanju upotrebe liturgije na crkvenoslavenskom jeziku hrvatske redakcije. Autor zaključuje kako sinodalna odredba nije posve dokidala liturgijska slavlja na hrvatskom jeziku.

Lovorka Čoralić svojim radom *Oporučna svjedočanstva i zapis o posveti – hrvatske veze s mletačkom crkvom S. Lio (XV.-XVIII. st.)* (39-50) pridonosi boljem poznavanju hrvatsko-mletačkih

povijesnih i kulturnih veza. Na osnovi oporučnih spisa hrvatskih iseljenika u Mlecima i katastarskih popisa mletačke župe S. Lio, autorica istražuje povezanosti hrvatskih iseljenika s potonjom crkvom i župom. Poseban dokaz te povezanosti svakako je posjet zadarskog nadbiskupa Luke Stelle i njegova posveta obnovljene crkve S. Lio tokom misnog slavlja.

Bulom pape Leona XII. *Locum beati Petri* u kontekstu habsburške politike u Kraljevini Dalmaciji bavi se Stjepan Čosić u prilogu *Državna uprava u Dalmaciji i crkveni preustroj 1828./1830. godine* (51-66).

Maja Polić u članku *Slovenski svećenik Franjo Ravnik kao Hrvatski narodni preporoditelj* (67-100) razmatra ulogu tog slovenskog svećenika u preporodu istarskih i kvarnerskih Hrvata u drugoj polovici 19. stoljeća.

Koristeći građu sjednica odbora Hrvatske bogoslovske akademije (HBA) i izvještaje Katoličkog lista o Akademijinim godišnjim skupštinama, Ivica Zvonar u članku *Knjižnica Hrvatske bogoslovske akademije* (101-116) rekonstruira razvoj iste ustanove, djelovanje njenih knjižničara te razne poteškoće koje su otežavale njezin rad u razdoblju od 1925. do 1944. godine.

Doprinos povijesti hrvatske glazbe rad je Marije Riman i Kristine Riman *Oratorijski zbor sv. Marka u vrijeme djelovanja Mladena Pozajića u svjetlu kritike* (117-134), u kojem autorice prikazuju dio povijesti Oratorijskog zbora sv. Marka koristeći glazbene kritike u tisku onoga vremena – 20. stoljeća.

Stipan Trogrlić analizira odnos jugoslavenskog komunističkog režima i Katoličke crkve u Istri kroz represivne mjere režima koristeći se arhivskim vrelima, tiskom i literaturom; *Represija jugoslavenskog komunističkog režima prema Katoličkoj crkvi u Istri (1945.-1947.)* (135-160).

Utjecaj sv. Benedikta na stvaranje moderne zapadne civilizacije posebno na području mentaliteta, gospodarstva, pravnog sustava i ljudskih prava rasvjetljuje Slavko Slišković prilogom *Doprinos sv. Benedikta i njegova reda oblikovanju moderne Europe* (161-174).

Uvodni je rad 66. broja časopisa *Dominikanci u hrvatskim krajevima i ikonografija nakon tridentskog sabora (1545.-1563.)* (1-30), u kojem Sanja Cvetnić rekonstruira djelovanje dominikana u poslijetridentskom razdoblju u Hrvatskoj prema sačuvanim likovnim djelima u dominikanskim crkvama, samostanima i zbirkama.

Lovorka Čoralić u radu *Korčulanska crkva i svećenstvo u spisima mletačke magistrature Consiglio dei Dieci (XVIII.st.)* (31-47) na osnovi građe Državnog arhiva u Mlecima, koja se čuva u fondu *Capi del Consiglio de' Dieci: Lettere di Rettori e di altre cariche* istražuje crkvene prilike i duhovne osobe korčulanske komune u 18. stoljeću.

Doprinos boljem poznavanju djelovanja Maksimilijana Vrhovca u kontekstu ideja slobodnog zidarstva i jozefinističkih reformi daje Josipa Dragičević radom *Maksimilijan Vrhovac i slobodno zidarstvo u 18. stoljeću* (49-60).

Koristeći više arhivskih fondova (Biskupski arhiv u Senju, Državni arhiv u Rijeci, arhiv Franjevačkog samostana, Župnog ureda na Trsatu) Maja Polić u radu *Prilog poznavanju života i djela svećenika i povjesničara dr. Andrije Račkog (Fužine, 1870.-Rijeka, 1957.)* (61-72) upozorava na važnost tog dosad javnosti manje poznatog svećenika, povjesničara, političkog i kulturnog djelatnika.

Člankom *Katehetska djelatnost Josipa Salača u ženskim realnim gimnazijama u Zagrebu* (73-86) Josip Šimunović obrađuje katehetu, vjeroučitelja Josipa Salača, koji je radio na Državnoj prvoj ženskoj realnoj gimnaziji u Zagrebu i Državnoj trećoj ženskoj realnoj gimnaziji u Zagrebu. Zaključno je autor usporedio Salačev rad s današnjim prilikama, ističući aktualnost i primjenjivost njegova rada.

U radu *Čaglićka epizoda – prilog životopisu Josipa Buturca (87-113)* Ivica Miškulin prati Josipa Buturca, istaknutog povjesničara i javnog radnika, kroz njegovo svećeničko djelovanje kao upravitelja župe Čaglić. Autor piše o raznim problemima s kojima se Buturac susretao od materijalne zapuštenosti župe preko pokušaja širenja starokatolicizma i sukoba lokalnih upravnih i prosvjetnih vlasti do religiozne indiferentnosti tamošnjih žitelja.

Sljedeći je prilog *Nova analiza austrougarskog razdoblja bosanskohercegovačke povijesti u knjizi "Kroćenje balkanskog nacionalizma i habsburška civilizacijska misija u Bosni"* (115-138), u kojem Zlatko Kudelić analizira knjigu engleskog povjesničara R. Okeya o austrougarskoj vladavini u Bosni i Hercegovini, a metodološkog je karaktera i rad *Suvremena religijska historija: teorijska polazišta, metodološke smjernice i istraživačke perspektive* (139-152) u kojem Zrinka Blažević sustavno razlaže interpretativno-eksplanatorne mogućnosti i istraživačke perspektive religijske historije unutar okvira suvremene historijske znanosti.

Problematiku jezične politike mađarskih željezničkih škola u okviru stavova Josipa Jurja Strossmayera istražuje Mato Artuković u prilogu *Biskup Strossmayer i pitanje jezika u školama "Mađarskih kralj. državnih željeznica" u Hrvatskoj* (153-169). Autor ističe kako je biskup Strossmayer, braneci prava Crkve te svoja prava kao biskupa, zapravo branio autonomiju Hrvatske i time javno istupao protiv mađarizacije.

U oba broja objavljeni su prikazi i recenzije relevantne literature s područja historiografije te rubrika *Publikacije* koju priređuje Marijan Biškup. Na kraju 65. broja nalazi se rubrika *Kronika* koja sadrži dva rada – izvještaj s međunarodnog znanstvenog skupa i predstavljanja zbornika radova (209-226).

Ana Biočić

***Scrinia Slavonica. Godišnjak Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskog instituta za povijest*, sv. 10, Slavonski Brod 2010., 721 str.**

U Slavonskom Brodu 2010. g. izašao je deseti svezak godišnjaka *Scrinia Slavonica* Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskog instituta za povijest. Strukturalno se dijeli na 12 tematskih cjelina. Prvih pet cjelina prati kronološki razvoj (od antike do Domovinskog rata), sljedeće dvije cjeline postavljene su problematski (povijest zdravstva i slavonske teme u mađarskoj historiografiji), a osma je cjelina posvećena kritičkom izdavanju izvora. Potom slijede polemike, kronika, te kao posljednje dvije rubrike *in memoriam* i prikazi i osvrti.

Prva tematska cjelina, *Antika i srednji vijek*, sadrži tri članka. Prvi članak nosi naslov *Rimske prometnice i komunikacije u kasnoantičkoj južnoj Panoniji* (9-69), a napisao ga je Hrvoje Gračanin. U njemu autor daje pregled triju rimskih cesta, ali i mjesnih putova na području između Save, Drave i Dunava. Autor prvo navodi značajke Posavske magistrale koja je bila najbrža prometna veza između Italije i istočnih pokrajina te ubicira postaje na njezinom putu kroz Posavinu. Kao važniji put od Posavske magistrale ističe Podravsku magistralu što potkrijepljuje i navodom da ju je nepoznati hodočasnik u Jeruzalem, autor itinerara odabrao za svoje putovanje. Potom obrađuje trasu Podunavske ili limeske ceste koja je bila ogranak većeg prometnog puta koji slijedi tok Dunava između Obalnog Norika i Skitije. Naposljetku, autor obrađuje lokalne prometnice te raspravlja o značaju i spominjanju prometnica Južne Panonije u političkoj povijesti Rimskog Carstva.

Drugi članak pod naslovom *Dioba posjeda i plemićki rod: primjeri iz Slavonije* (70-86) potpisuje Marija Karbić, a u njemu razrađuje problematiku plemstva srednjovjekovne Slavonije.